

Valstybė ir jos santvarka

Norėčiau pradėti nuo valstybės definicijos. Politologinėje literatūroje galime rasti labai daug definicijų/apibrėžimų. Valstybės definicija yra labai svarbi, ypač – politinėje filosofijoje. Tačiau susitarti dėl valstybės apibrėžimo yra svarbu ir šiandieninėje politologijoje. Galime sakyti, kad nėra sutarimo dėl jos apibrėžimo.

Bendrai imant, valstybė yra žmogaus sukurta konstrukcija: ji apima teritoriją, kurioje gyvena tam tikra žmonių grupė – tauta. Tautą suprantame kaip istorišką (?), kultūringą, politinę / politizuotą žmonių grupę, kurios narius sieja bendra istorija, tikėjimas arba religija, o taip pat teritorija ir tapatybė.

Šiandiniame pasaulyje priskaičiuojama apytikriai du šimtai valstybių. Esama didelių, vidutinio dydžio ir mažų valstybių.

Pagal valdymo formą galime skirti monarchijas ir respublikas. Kitas skirstymas būtų į demokratijas ir totalitarizmus arba autoritarinius režimus.

Visoms valstybėms svarbiausia yra galia. Demokratijoje skiriame tris galias: įstatymų leidžiamąją, vykdomąją ir teisminę. Demokratijoje šios galios turi būti griežtai atskirtos.

Vykdomoji valdžia – tai visų pirma vyriausybė, t. y. [tai yra] ministras pirmininkas ir jo vyriausybė. Vyriausybės kabinetą sudaro ministrai. Ministrai vadovauja ministerijoms; ministerija yra tarnautojų grupė, kuri stengiasi realizuoti įstatymus – taigi faktiškai vadovauja valstybei. Svarbiausios ministerijos yra šios: vidaus reikalų, užsienio reikalų, sveikatos apsaugos, finansų, gynybos, aplinkos, socialinės apsaugos ir darbo, teisingumo ir kultūros ministerija.

Specifinė yra prezidento funkcija. Prezidentinėje demokratijoje jis turi daugiau įtakos. Bet tipiškosiose parlamento demokratijose prezidentas atlieka visų pirma reprezentacinę funkciją.

Antroji galia - įstatymų leidžiamoji. Įstatymų leidžiamoji valdžia kontroliuoja vykdomąją, bet jos pirminė funkcija yra įstatymų leidyba, taigi įstatymų leidžiamasis procesas.

Poznámka:

Nejsem politolog a proto nejsem si jistý, jaký je rozdíl mezi lit. *įstatymų leidžiamoji galia* a *įstatymų leidžiamoji valdžia*. Používá se však obou výrazů.